

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általunk katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhhoz, 1895. márczius 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., $\frac{1}{2}$ évre 6 kor., $\frac{1}{4}$ évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**

Egyes számok kaphatók: a dohánytőzsdékben.

Terrorizmus a szólásszabadsággal szemben.

A f. évi november hó 27-én megtartott városi közgyűlés alkalmával egyik bizottsági tag, midőn az elnöklő főispán egy politikai természetű kérdés tárgyalását kapacitáló beszéd keretében kívánta megnyitni a közgyűlési ügyrend 14. §-ának c) pontja alapján, a mely szerint „bármikor szót kérhetnek azok: kik a tanácskozási szabályokra hivatkozni akarnak“, — a főispán argumentálását félbeszakítva, szót kért. Ezen eseményt 2—3 bizottsági tag, — a kik egyébként minden kormány és minden főispán háta mögött állanak, — s azonfelül a kormány helybeli sajtója a szólásszabadság megsértésének, terrorizmusnak nevezték.

Ezen esetből kifolyólag nem lesz tehát érdektelen, ha a főispánnak, mint a közgyűlési elnöknek hatáskörével, teendőivel, habár röviden is foglalkozunk és diskussió tárgyává tesszük, hogy a törvény, szabályrendelet, az általános szokásjog és a dolog természete szerint a főispán mint elnök fel van-e jogosítva valamely indítvány mellett vagy ellene beszédet tartani, mert ha nincs, akkor természetesen a fennebb előadott esetben a szólásszabadság még nem sértethetett, terrorizmus el nem követeltetett.

Az elnöki jog és hatáskör kimerítően és részletesen sem törvényben, sem közgyűlési ügyrendünkben szabályozva és paragrafusokba szedve nincs, de ez lehetetlen is, mert a gyakorlati életben előfordulható ezer és ezerféle esetet kimerítően és részletesen pontokba foglalni nem lehet. Épen azért az elnöki jog- és hatáskört első sorban a cél, a melyen az elnökkel megvalósítani

akarunk, állapítja meg, s ennek keretén belül szabályozza azután az általános szokás, a törvény, esetleg szabályrendelet.

Bármely gyűlésen, legyen az országgyűlés, törvényhatósági gyűlés, stb. az elnöki állás szervezésével azt célozzák, hogy legyen a gyűlésen egy oly egyén, a ki pártatlanságát, elfogulatlanságát megőrizve, lehetővé tegye a tanácskozási rendet s ha a jelenlevők között bármi kérdésben összeütközés történik, azt mint pártatlan fél a tanácskozási rend és jogok megvédése és szemmel tartása mellett elintézzze. Tehát maga a cél, a miért elnökre szükség van, megköveteli, hogy az elnök pártatlan, elfogulatlan legyen és így a vitatkozók felett álljon. Felvetjük tehát a kérdést, hogy a fent kifejtett cél szempontjából az elnök mint ilyen, belevegyülhet-e a vitatkozásba, állást foglalhat-e ott s ha igen, a közte és a tagok között felmerült nézeteltérést ki bírálhatja s intézheti el. Senki és épen ezért az elnök vitatkozási, beszédtartási joggal nem bír, mert különben elveszik az az alap, a melyen állása, hivatása nyugszik.

A törvény sem ruházta fel a főispáni elnököt a vitában való részvételre, mert az 1880. évi XXI. t. cikk 49. §-a akként határozta meg a főispán elnöki jogkörét, hogy „a közgyűlést az elnök nyitja meg és zárja le. A tanácskozást az elnök vezeti, a rend fenntartása felett őrködik s a kérdést szavazásra az elnök tűzi ki.“ Ezekben sorolja fel a törvény az elnök jogkörét. Ugyanezen törvény 51. §-a megállapítja azt is, hogy kik bírnak a közgyűlésen üléssel és szavazattal és azok közt a főispán felemlíttve nincs.

Közgyűlési ügyrendünk 4. §-a sem jogosítja fel a főispánt, hogy egyes kérdés mellett pro-, vagy kontra beszédet tartson, miután az ügyrend az elnöki jogkörről következőleg intézkedik: „A közgyűlést az elnök nyitja meg és zárja be, vezeti a tanácskozást, kimondja a határozatokat, őrködik a csend és rend fentartása felett s ő tűzi ki a kérdést szavazásra.“ Majd a 15. §-ba mondja: „az elnök a 23. §-ban megszabott értelmében közben is bármikor szólhat.“ Ezen 23-ik §. pedig ekként szól: „Az elnöknek jogában áll a kérdéstől eltérő szónokokat a szövegen levő kérdésre utalni.“ Világos tehát, hogy az elnök ügyrendünk értelmében is csak akkor és azért szólhat fel, ha valamely szónok a kérdéstől eltért.

Kétségtelen tehát, hogy a főispán mint elnök a közgyűlésen a vitatkozásban részt nem vehet, mert ezt sem az elnöki állás természete, sem a törvény, — mely ülési és szavazati joggal, — kivéve a szavazategyenlőség esetén, fel nem jogosítja. Ha pedig így áll a dolog, hogy a főispánnak a közgyűlésen nincsen szólásjoga, hogyan állíthatja bárki is, — ha azt kívánja, hogy mondását valaki komolyan vegye, — hogy a főispán szólásszabadságában lett megsértve akkor, mikor azon beszédében, — a melyet tartania nem volt jogosult, egy bizottsági tag félbeszakította.

De menjünk tovább, terrorizmus-e az, ha egy bizottsági tag egy jogosulatlanul beszélőt, az ügyrend fennebb hivatkozott 14. §-a alapján félbeszakít? Terrorizmus-e az, ha valaki törvényes jogát gyakorolja azzal szemben, a ki törvényellenjogkörben mozog?

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Magyar Remekírók.

Irodalmunk remekeinek egyöntetű díszes kiadása, a *Magyar Remekírók* című gyűjtemény, a *Franklin-Társulat*nak ez a nagyszabású, korszakos irodalmi vállalkozása, immár befejezése felé közeledik. Az ötvenöt kötetre tervezett hatalmas gyűjteménynek most jelent meg a *nyolcadik* ötkötetes sorozata, úgy hogy ma már negyven kötetnyi remekíró ékesítheti minden művelt magyar család könyvtárát.

Minden művelt nemzet régóta gondoskodott arról, hogy a nemzeti szellem logbecsesebb kincsei, a nagy írók alkotásai, egyöntetű gyűjteményes kiadásban közkinccsé váljanak, s bárki számára hozzáférhetővé legyenek, mert a remekírók kiapadhatatlan forrásai a nemzeti kultúrának és legfontosabb tényezői a nemzeti önérték és önállóság fejlesztésének.

A mi irodalmunkban eddigelé a nagy írók jórészt csak drága, díszes különkiadásokban kerültek forgalomba, egypár rég elhunyt, s a szerzői jog védelme alól felszabadult klasszikuson kívül. A *Franklin-Társulat* vállalkozása e téren uttörő vállalkozás volt, s a *Magyar Remekírók* nagy

sikere a bizonyossága annak, hogy e gyűjtemény milyen nagy közszükségletet elégített ki.

Az új sorozat legérdekesebb kötete a 32. kötet, a mely *Kemény Zsigmond* történelmi és esztétikai tanulmányait illeszti be irodalmunk remekei közé. *Gyulai Pál* rendezte sajtó alá ezt a kötetet, s az ő gyönyörű bevezető tanulmánya kellőképpen méltatja a nagy regényírónak e kevéssébb ismert munkáit, a melyek essay irodalmunknak igazi gyöngyszemei. A kötetben két történelmi tanulmány van: A két Wesselényi Miklós, és Erdély közelete 1791—1848. Irodalmi tanulmány szintén kettő van: Eszmék a regény és dráma körül és Arany Toldija. A kötet utolsó darabja Kemény nagyszabású emlékbeszéde Vörösmarty Mihályról.

Méltó párja e kötetnek a gyűjtemény most megjelent 30. kötete is báró *Eötvös József* munkáinak első kötete, a mely a nagy író apróbb szépirodalmi munkáinak válogatott gyűjteménye. Összes költeményeit, Eljen az egyenlőség című vigjátékát, két hosszabb elbeszélést és *Gondolat*ainak egy füzérét foglalja egybe a vaskos kötet, a melyet kiváló fiatal esztétikusunk, dr. *Lomovics Géza*, Eötvös életrajzírója, rendezett sajtó alá és látott el magvas bevezető tanulmánnyal.

Az új sorozat két további kötete korábban megjelent kötetek folytatása. A 40. kötet *Tompa Mihály* munkáinak befejező kötete. Négy kötet jutott a gyűjteményben a nagy költő munkáinak, s a most megjelent negyedik kötet Tompa köl-

tészetének talán legértékesebb termékeit, a nép-regéket és virágregéket tartalmazza, *Lévay József* rendezésében.

A 11. kötet *Kisfaludy Sándor* munkáinak második kötete, s irodalmunk a nagyemlékű alakjának csaknem összes regéit foglalja magában. A regék elé *Heinrich Gusztáv* irt hosszabb bevezető értekezést.

Az új sorozat ötödik kötete régi irodalmunk két nagy mesterének van szentelve, s irodalmunk legelső maradandó becsü alkotásait foglalja magában: *Balassa Bálint* válogatott költeményeit és *Zrínyi Miklós Szigeti Veszedelemét*. Első nagy lírikusunk és első nagy epikusunk munkáinak e foglalata a gyűjtemény első kötete, a melyet *Széchy Károly* két tartalmas tanulmánya tesz még értékesebbé.

A kötet élén az írók arcképe van *R. Hirsch Nelli* művészi rajzójából.

A díszes kiállítású izléses kötésű teljes gyűjtemény (55 kötet) ára 220 korona. Megrendelhető havi részletfizetésre minden hazai könyvkereskedés útján. A még hátralévő tizenöt kötet félevenként ötkötetes sorozatokban jelenik meg. Másfél év múlva teljes lesz tehát irodalmunk remekeinek ez az első, nagyszabású és kimerítő gyűjteménye, a melynél értékesebb irodalmi gyűjtemény egyhamar el sem képzelhető.

Mai lapunk 4 oldal.

Ne menjünk olyan messzire a loyaltásban, hogy a jogos állásponttal szemben a jogtalant védelmezzük, mert könnyen megtörténik, hogy az ilyen védelmet az illető nem köszöni meg.

Jus.

Id. Gróf Zichy János.

Távol hazánktól, az örök város falai között egy nagyrahivatott ifju pap készül egy elmondhatatlanul megható jelenetre. Az égbeszállott apostolok utódja készül lenni. Ezért könyörgött a Felséghez, hogy áldásainak harmatát hullassa nemes tettekre vágó lelkébe. Hogy adjon neki erőt, buzgóságot, hogy azokat az üdvös nagy terveket melyek lelkének eszményeivé váltak, híven, az Urnak tetsző módon válthassa valóra s a nagy és nehéz hivatás elviseelésére adjon neki az égi hazából kitartást.

Ithon egy Isten dicsőségeért buzgólkodó nagy és nemes család füzte imáihoz a magáét. A boldog álmok beteljesültek, a mire az édesanya a legtisztább örömmel emlékezett, a mit a boldog édesapa méltó és nagy büszkeségének tekintett... im valóra vált.

Aztán a szívek tiszta öröme gyász borult. Az Ur angyala leszállt. Csendesesen, szinte észrevétlenül Alig hallotta valaki szárnya suhanását. Sötét lepet börtött az örvendező szívek fölé. Az öröm hasadó hajnalát hirtelen a gyász és bánat szomorú éjszakájával takarta le. Nem engedte az örömet zavartalanannak, nem engedte, hogy a boldog apa itt a földön lássa azt a boldogságot, a mely atyai szívét oly kimondhatatlan és tiszta örömmel töltötte el. Csak az égből tekinthet lefelé a megzavart boldogság megtört fényére.

Egy nagy szívű, nemes lelkű főúr hunyta le szemeit örök pihenésre. Isten úgy akarta, hogy lelke az örök boldogság hazájából lássa szeretteinek örömét.

A halál oka végelegyengülés volt s végis váratlanul következett be. Hetek óta nagy gyengeség vett erőt a nemes grófné, de az ágyat azért kerülte. Kedden reggel nem kelt fel s baja erős aggodalmat okozott környezetének, hogy Schultz István plebános ellátta a szentségekkel, Délben beállott az agónia s félhárom órára vége volt szenvedéseinek.

Csendes, magabavonult természetével nagy-mérvű jótékonyosság és mély vallásosság párosult. Nem volt az a szegény, ügyfogyott, aki segély nélkül távozott nagylángi kastélyából. Vallásos kötelességeinek mindenben a legbensőbb áhitattal tett eleget s amikor kellett, a közéletben is sikra szállott egyháza védelméért. Így Tisza Kálmán alatt a zsidó-keresztény házassági javaslat, Werkerle alatt pedig az egyházpolitikai törvényjavaslatok ellen szavazott.

Született 1835. december 31-én. Szülei voltak Zichy György gróf (meghalt 1879.) és Pálffy Lujza grófnő (meghalt 1866.) Csak ketten voltak testvérek: ő és bátyja, Zichy Nándor gróf, a néppárt vezére. Az elhunyt katonának készült, el is végezte a bécsújhegyi katonai akadémiát, de csakhamar otthagya a uniformist s hazamenny jogi és gazdasági tanulmányokat folytatott s ez utóbbi téren kivált az erdészettel kedvelte. Tevékenyen részt vett a lőtenyésztés előmozdításában Fejérmegye területén. 1887 óta nagyterjedelmű nagylángi, cseregyői és csókakői birtokait kezelte, ahol különösen a népnevelés érdekében tett sokat, a katolikus népiskolákat a kor minden igényeinek megfelelően szervezve és számukat szaporítva.

1863. augusztus 22-én egybekelt Redern Mária grófnővel, Kedern gróf volt szentpéteryári

nagykővet leányával, Zichy Jenőné grófné nővérével. A grófné, noha külföldön született és idegen nevelést nyert, a gróf oldala mellett szívvel-lelkel magyarrá lett és a leg hazafiasabb és legvallásosabb szellemben nevelte gyermekeit. Boldog házasságukból öt gyermek született: Viktoria és Ludovika grófnők, továbbá Zichy János gróf orsz. képviselő, a katolikus körök országos szövetségének elnöke; Zichy Henrik gróf huszárőrnagy és Zichy Gyula gróf pécsi püspök.

Bátyjával, Zichy Nándor gróffal együtt 1865-ben a kamarási méltóságot kapta.

Hogy mily nemes jellem volt a megboldogult a következő sorok mutatják.

A lángi kastélyban egy ritka jölelkű ember hunyta le szemét szerető családjá korében. Egy nagy ur, a kinek kezében a pénz nem hatalom, de áldás volt, hazafi, a ki sohasem kérkedett érzelmeivel, de mindent megért, hogy körében hazáját szolgálhassa. Regi szabású nagy ur, a ki erényeit kötelességnek, magyelkűségét hivatásnak, előzékenységét tisztességnek tartotta. „Lovagiaság mindenben” — e két szóval tiszta képét adjuk szeretetreméltó egyéniségének. Többet tett, mint kötelessége lett volna, többet adott, mint tőle vártak és a halát pirulva fogadta. Lelkének tisztasága egészen nőies volt, sohasem hallottak szájából egy ledér vagy kemény szót. Lelkének legnagyobb fölhaborodását, legsújtóbb ítéletét e szóba foglalja: imprudentia. Jöteknysága megható volt; nagylángi kastélyának taja gyakran inkább hasonlított a szegényekháza környékéhez, mint egy urali kastély udvarához. Ezek a szegények is tiszta szívű emberek. Összekulcsolt és éghet emelt karjuk a legszebb koszoru koporsóján, a koldusok könnye pedig teli gyémántta váltakozik az Ur kezében és tudom bőségesen fedezni ama csekélysegeit, melyet földi apró gyarlóságaiért a menyek kapujánál fizetni tartozik. Egy tisztalelkű ember földi maradványainak ágyaznak a nagylángi temetőben. Boszuállást, gyanusítást, erőszakot nem ismert. Mint minden Zichy, nagy vadász volt, de itt is jóságos természetét felülkerekedett, inkább nézte a vadat, óvta és tenyészette, mintsem vadászta. Hisz maga is azt mondta magáról: „En a vad pásztora vagyok.” A szelidlelkű pásztort elkötöztött.

A gyászestéről a következő jelentést kaptuk:

Idősb özevgy Gróf Zichy Jánosné szül. gr. Redern Mária csillagkeresztes és palotahölgy saját valamint gyermekei Ij. Gróf Zichy János cs. és kir. kamarás, országgyűlési képviselő és neje Zichy Margit grófnő csillagkeresztes és palotahölgy, gyermekei: Janos-Géza, Pál és György — Gróf Zichy Henrik cs. és kir. kamarás és neje báró An Der Glon Weichs Mária — Gróf Zichy Gyula a pápa ő szentsége titkos kamarása, legkegyelmesebben kinevezett pécsi püspök — Gróf Zichy Victoria és Gróf Zichy Ludovica, valamint sógora Id. Gróf Zichy Nándor cs. és kir. kamarás, ő Felsége valóságos belső titkos tanácsosa, az aranygyapjasrend vízeje és neje Zichy Livia grófnő csillagkeresztes és palotahölgy, valamint ennek családja és az összes rokonság nevében mélyen megszorodott szívvel tudatja felejtetlen férjének, a legjobb apu, nagyapja, após, testvér, sógor és nagybátyjuk: Zichy es vasonkeői Idősb Gróf Zichy János ő Felsége apostoli királyunk cs. és kir. kamarásának f. évi november 28-án délután fél 3 órakor, a haldoklók szentségének ájtatos felvétele után életének 70-ik, boldog házasságának 42 ik évében történt gyászos elhunytát. A boldogulnak földi maradványait december hó 1 én d. e. 11 órakor fognak Nagylángon a róm. kath. vallás szertartása szerint beszenteltetni és a családi sorboltban nyugalomra tetetni. Az engedéltől szent-mise áldozat december hó 2-án reggeli 9 órakor fog a nagylángi kegyurasági templomban a Mindennhatónak bemutattni. — Nagyláng, 1905. november 28. — Béke lengjen drága porai felett!

ÜJDONSÁGOK.

— Az Öltáregylet december havi szent miséje jövő vasárnap d. e. 10 órakor fog megtartatni a szemináriumi templomban.

— A néppárt elnöke Székesfehérvár polgármesteréhez. A város törvényhatósága októberi havi közgyűléséből kifolyólag üdvözölte az egyetemes ellenzék vezéreit, biztosítva őket tántoríthatatlan ragaszkodásáról. Az üdvözlő iratra gróf Zichy Aladártól, az országgyűlési néppárt elnökétől, ma a következő válasz érkezett: *Havranek* József kir. tanácsos, polgármesterhez:

Nagyságos Polgármester Ur!

Midőn a bölcs vezetése alatt álló t. törvényhatóság 236/13128. számú határozatának szíves megküldéséért őszinte köszönetet mondok, legyen kegyes, kérem, a t. törvényhatóságot arról értesíteni, hogy szíves támogatásáról való biztosításával csak ösztönt ad nekem arra, hogy az cddig folytatott harcot annál lelkesebben küzdjem tovább.

Fogadjon Nagyságod kiváló tiszteletem igaz kifejezését, a mellyel maradtam

N gyságodnak

Budapest, 1905. nov. 27.

kész szolgája

Zichy Aladár gróf,
elnök.

— Megsemmisített közgyűlési határozat.

Kristófi belügyi ügyvivő másodsorú is megsemmisítette a városi közgyűlésnek az adók be nem szolgáltatását és az utoncot előállítását megtagadó határozatát. A belügyi ügyvivő a városhoz ma érkezett leiratában szigorúan utasítja a polgármestert, hogy rendeleteinek érvényt szerezzen.

— Esküvő. Kiss Lipót vasuti tisztviselő tegnap délelőtt vette oltárhoz a felsővárosi templomban Bartusek Malvin kisasszonyt, özv. Bartusek Jánosné szép és kedves leányát. Az esketésnél Fröschl János építőmester és Tury Endre vasuti tisztviselő szerepeltek tanúként.

— Községi képviselői választások. Sárszentmihályon f. hó 27-én voltak a képviselői választások. Megválasztottak: Tóth Dezső, F. Szabó Pál, Hajdina István és Katona János.

— Az érdem elismerése. A Déli Vasuti műhely daleyessülete f. hó 26-án szép keretben ünnepeite meg *Schvanner* Lajosnak, a daleyessület elnökének tíz éves alelnöki működését. Délután 4 órakor gyűlekeztek az egyelet helyiségében a pártoló és működő tagok, majd háromtagú küldöttség ment el az ünnepeltért. Megerkezősekor harsány éljennel fogadták, *Rauscher* Béla d. v. felügyelő elnök meleg szavakkal üdvözölte és méltatta tíz évi működését, összetartásra és további kitartásra buzdította az egyesület működő tagjait. Ezután a működő tagok ajándékát, egy szép és értékes ezüst dohonyát készületek kapott a jubiláns, melyhez *Rauscher* Béla elnök saját fényképét ajándékozta. *Schvanner* Lajos meghatolton mondott köszönetet az öt ért kitüntetésért és megtiszteltetésért. Az ünnepély után a jelenvolttak a Belak féle vendéglőbe vonultak, a hol egy kis áldomásiás között számos felköszöntő és ének hangzott el.

— A Vörösmarty-kör felolvasó estélye. Érdekesnek ígérköz felolvasásban fog ma este 6 órakor gyönyörködni a közönség a Vörösmarty-körben. Főreáliskolánk kitiűnő tollú, tudós tanára, Regőci (Exner) Gyöző tart felolvasást e címmel: *A költő becsülete és honszerelme*. A kiváló író kegyes volt lapunk számára átengedni felolvasását, melynek közlését szombati számunkban kezdjük meg.

— Karácsonyi iparvásár. A helybeli iparoskör elhatározta, hogy tagjai érdekében karácsonyi iparvásárt rendez a tűzoltó lakánya nagytermében. Az iparvásár érdekében az iparoskörtitkára a következő felhívást intézte az iparosokhoz:

Kartársak! A székesfehérvári Iparoskör elhatározta a „karácsonyi iparvásár” megtartását, mely 1905. december 17-től 1906. január 2-ig bezárólag tartatik meg a tűzoltó lakánya nagytermében. Felköttem iparostársainkat, akik ezen iparvásáron saját készítményű iparicikkeikkel részt ohtajtanak venni, szíveskedjenek azt 1905. december 5-ig levélileg bejelenteni. A bejelentésnél megjegyzendő az ipariciké, a darab száma és hogy mennyi tért foglal el. Felvilágosítással szívesen szolgál a körtitkára minden délután 1—2 óráig a kör helyisé-

gében, ahova a bejelentések is címzendők. A „karácsonyi iparvásár” intéző bizottsága nevében Ungvári Béla, titkár.

— **Smólen Tóni a rendőrségen.** Lapunk színház rovatában foglalkozunk azzal a körülménnyel, hogy a Smólen Tóni tegnap estélyi előadása alatt a Kossuth-nóta énekelésénél két ember dr. Rádai Lajos és Udvardy Miklós ülve maradt, megbotránkoztatva az egész színház közönségét. A dolgot szerettük volna az egyik politikai multjának, a másiknak pedig éretlenségének betudni, de nem így a rendőrség. Kuti Fülöp rendőralkapitány ma beadott feljelentésében botrány előidézése címén kéri a nevezettek megbüntetését. A feljelentés indokoló része a következő:

Mint hogy nevezettek ezen cselekménye vagy jobban mondva az egész közönség hazafias érzelmei ellen tanusított tüntető magatartása nyilvános botrányt, általános megdöbbenést és izgatottságot idézett elő a színházi publikum összességében, miből folyólag a színházi nézőtérén ismételt heves felkiáltások hangzók el, tisztelettel kérem ellenük a 7307/1. sz. szabályrendelet 11. §. alapján a kihágási eljárás megindítani és őket megbüntetni.

Az idézett paragrafus szövege a következő: Aki színházban vagy más nyilvános helyen a közönség előtt botrányt keltő magaviseletet tanusít, kihágásilag büntetendő cselekményt követ el.

A nevezett két egyén tényleg elkövette ezt, amiért a bojkottáláson kívül megérdemlik, hogy rendőrileg is megbüntetésnek.

— **Körgyűlés a vármegyénél.** A f. é. október hónapban tartott rendes bizottsági közigyűlés határozata folytán ugy a közigazgatási bizottságból kilépő tagok helyeinek választás útján leendő betöltése s más tárgyak elintézése végett f. é. december hó 4-én d. e. 10 órkor a vármegye törvényhatósági testülete, a vármegyeház I. emeleti dísztermében rendkívüli kögyűlést fog tartani. A tárgysorozat nevezetesebb pontjai:

A közig.-bizottságból ez év végével kilépő öt tag helyének választás útján leendő betöltése. — Báró Bánffy Dezső gróf Zichy Aladár a vármegye közönsége által f. évi október hó 6-án tartott kögyűlésből 295 jkv. sz. a megküldött kögyűlési határozatot megköszöni. — Zalavármegye közönsége az alkotmány cédelme tárgyában hozott határozatát megsemmisítő minisiteri leiratra hozott újabb határozatát megküldi. — Több község pénztári számadása és egyéb tárgyak.

Utólan még egy pont szólatott a tárgyakhoz, Kristófi belügyi ügyvivőnek azon intézkedése folytán, hogy a vármegye törvényhatóságának az adók beszedése és a ujonok előállítás ügyében hozott határozatát újabb megsemmisítette.

— **Tulajdonos kerestetik.** A hétfői színi előadás után a színház földszinti páholyainak folyosóján egy ezüstesatru sárgaselymi óv találtatott. Jogos tulajdonosa átveheti a rendőrségen.

— **Gyanus haláleset.** Dr. Palánszky Miklós kerületi orvos ma délelőtti bejelentette a rendőrségen, hogy Németh István Kigyó utca 14. szám alatti lakos házimester hasonló nevű 7 éves fiacskája agyhártyalobban elhunyt. A szülők előadása alapján dr. Palánszky azt is bejelentette, hogy a gyermeket pár héttel ezelőtt Singer József pék-mester cselédje egy kilós súlylyal fejbeverte és a gyermek azóta beteg. A rendőrség ezen az alapon kihallgatta a cselédleányt Steppán Mariát, aki beismeri, hogy megverte a kis fiút, de tagadja mintha a súlylyal bántotta volna. A kir. ügyesség, ahol szintén bejelentették az esetet, elrendelte a hulla felboncolását.

— **Betörés a nagytűzsdébe.** Havas Géza a nagytűzsdé tulajdonosa, amikor ma reggel kinyitotta üzletét meglepetve tapasztalta, hogy a kézi pénztárból 70—80 koronát kitevő készpénz az új folyamán eltűnt. Havas az esetet bejelentette a rendőrségen. A dolog elég titokzatosnak látszott, miután az üzlet lakatai a reggeli nyitáshoz teljesen sértetlenül találtak. A megejtett nyomozás során azután kitudt, hogy a tettes Pálffy János 21 éves sárca utca 22 sz. a. lakos volt, aki mint mindenes van alkalmaszva a nagytűzsdébe.

Pálffy ugyanis, akire az üzletnyitás és zárás van bízva, tegnap este nyitva hagyta az üzlet udvarra nyíló ajtaját és mikor a ház már elcsendesedett, a nyitva hagyott ajtón belépőzva követte el a lopást. A rendőrség Pálffy Jánost letartóztatta és átkísérteti a kir. ügyesség fogházába.

— **Modern párbajsegédek.** A panaszos: Ugy történt a dolog, kérem, hogy Trepics ur zongoraleckét adott a leányomnak, s kapott ezért havonként kilenc forintot s hetenként háromszor nálunk ebédelt.

November elsején délután 4 óra 30 perckor benyitok a szobába és tessék csak elképzelni a meglepetésemet . . .

Trepics ur ott ült a zongora előtt és nagy-szerűen csokolóznak. Piros volt mind a kettő; mint a rák. Leányom meglátva engem olyan zavarba jött, hogy egy szót sem tudott szólni.

— Mit csinálnak maguk? kérdem én dühösen. — Skálázunk! feleli Trepics szentelen cinizmussal.

Leányom enyhíteni akarta a dolgot. — Apuskám, édes! Trepics urnak tisztességes szándékai vannak!

Nem rossz! Ők tisztességes szándékkal skáláznak! . . . Kedélyes zongoralecke!

Trepics ur felállt. Ünnepléses pózba helyezkedett, jobb kezét a szivére tette és így szólt:

— Uram van szerencsém megkérni a Birike kezét!

— Tudja mit? . . . A Birike kezét meg nem kapja, de van egy nagyszerű ajánlatom. Ide figyeljen kedves Trepics ur! Hétfő olvasok. Ha ez alatt el nem hordja az irháját, hát én ezt a majolika-vázát úgy vágom a fejéhez, hogy vagy az én vázám török el, vagy a maga feje.

És fölkapván a majolika-vázát, elkezdtem olvasni: egy . . . kettő . . . három . . . Trepics ur ábrázatán ezalatt villámgyorsan váltakoztak a különféle grimaszok. Először a megsértett gentleman önérzete, aztán a kétségbeesett szerelmes elkeseredése, majd az elvesztett ebédet miatti fájdalom, végül pedig a félelem tükröződött le arcáról és mire hatot olvastam, Trepics ur hirtelen elhatározással kiugrott az ajtón.

Másnap reggel kilenc órkor két komolyképző ur állított be hozzám. Bemutatták magukat, aztán az egyik — egy pufók pedig, vörösfejű siheder — elem állott és így szólt:

— Mi Trepics ur segédei vagyunk. — Kérem — mondok — hiszen Trepicsnek nincs üzlete!

— Bocsánat! Nem kereskedősegédek, hanem párbajsegédek vagyunk. Ön megsértette fölünket. Akar-e lovagias elégtételt adni? Igen, vagy nem. Ha igen, nevezze meg segédeit . . .

— S ha nem?

— Fölvesszük a jegyzőkönyvet, s holnap olvashatja minden újságban, hogy ön hivány, gyáva ember, a ki sérteni tud, de az elégtételadás elől gyáván meghátrál.

— Uram! En elvob rem verekszem. Nekem egy feleségem és hat leányom van.

Erre a pufók ur odaszólt cimborájához:

— Küldetésünket befejeztük. — Jerünk!

— Megálljanak csak az urak! Bevehetnek a jegyzőkönyvbe mindent. Azt is, hogy órát lop-tam. Csak arra kérem, hogy az újságokban meg ne hurcoljanak.

— Végeztünk. Nincs több szavunk.

— No ne izéljenek! Vegyék figyelembe, hogy hatszoros családapa vagyok.

— Hja minck házasodott?

— Ne siessenek már, kérem. Beszéljünk okosan. Önöknek semmi hasznuk sincs abból, hogy engem pellengére állítanak. Itt van, uraim, husz forint. Felezzek meg, aztán felejtjük el egymást.

Ez már beszéd!

A párbajsegédek összenéztek, s csak egy a szemökkel beszélgettek. De nagyon jól megért-hették egymást, mert a pufók ur nagykegyesen elvette tőlem a husz forintot, aztán megveregette a vállamat és a cimborájával együtt elpályázott.

A vizsgáló bíró: Befejezett zsarolás! Ezek az ugynevezett modern párbajsegédek . . .

A panaszos: É miatt még nem tettem volna följelentést. De kérem, bíró ur, mikor a párbajsegédek eltávoztak, akkor vettem észre, hogy el-

lopták az irászatlamon volt arany órát láncostól. Ez már azután feldühösítet, s tüstést a rendőrséghez futottam.

Igy történt a dolog tekintetes vizsgáló-bíró ur!

Néhai Fekete Ferenc hagyatékához tartozó Rácz-utca 1. szám alatti ház beültetett szőlőskerttel szabad kézből eladó.

— **Felvilágosítás nyerhető Nyári Gábor-nénál Rákóczi (Kórház-utca) 4 szám alatt.**

— **Tolvaj cselédleányok.** Kotrik Anna 18 éves abai illetőségű cselédleány özv. Fleiszer Lajosnénál szolgált, akitől azután egy fehér csipke kötényt, négy darab férfinget és több darab díszkötésű könyvet lopott. A rendőrség a tolvaj leányt letartóztatta. Kotrik Anna azt vallja, hogy a lopott dolgokat Sárabán lakó anyjánál Kotrik Imrénénél helyezte el. — Szabó Anna 26 éves csernevi illetőségű cselédleány 5 koronát és ruhaneműket opott Weiner Gyuiánétól Vidor Gitta színművész-nő édesanyjától. A rendőrség a tolvaj leányt letartóztatta és átkísértette a helybeli kir. ügyesség fogházába.

— **Az iszakosság vége.** Valóságilag kivette női mivoltából Szluklik Anosnét a pálinka. Férje Szluklik János téglyagyár tulajdonos mindent elfelejtett, hogy az asszonyt az iszakosságról leszoktassa, de semmi sem hosszant. Szluklikné tegnapelőtt megszököve hazáról, holtrészegre itta magát és elfeküdt az utca sarába. A mentők előbb a városházára, majd pedig mikor másnap reggel a dclerium tremens jelei mutatkoztak rajta, beszállították a Szent-György közkórházba.

Színház.

Kedd, nov. 28.

A *csöppség*. F. hó 28-án ismét szerencsénk volt látni ezt az éneknélküli „énekes vigjátékot” melyet dr. Fényes Samu vert kaptafára a dráma és a komikum sajátlagos keverékéből. Ugyilátszik azonban, hogy nem lesz alkalmas kasszatótelék, s rövidesen elzónázik a félhelyáros előadások sorozatába. A publikum a legjobb kritikus tartja a közmondás. A nézőtér kongott az ürességtől, s a szereplőkön is meglátszott, hogy igyekeznek ledarálni mondani valóikat minél előbb! Bírálataunkat már az előző előadásnál megirtuk, s csak megemlítjük, hogy Timár Béla, ez a képzett és színpadra termett színész későbbi izetlenkedett a plebánus szerepében, s nem iparkodott a karzatot megröhgöteni. Az apróbb szerepek közül kivált Tóth Lenke, mint énnivaló, aranyos kis szobacica.

Szerda, nov. 29.

Smólen Tóni. Először! Hiába! tele vannak e szívek, tele van a levegő, a társaságok, a közélet porondja . . . mind, mind a nemzeti eszméért lelkesedik. Miért maradna hát el a színház, az értelmes, az ügyes, a helyetthez és izléshez alkalmazkodni akaró és tudó színház. A „Smólen Tóni” az osztrák és magyar eszme szembeállítása, kihegyezése. Keserű humor elejétől végig, a mely folyton kacagtat s mégis úgy érezzük mintha kést forgatnának a bordáink között. Tap-solunk a magunk nyomoruságán, aztán össze-szorítjuk az öklünket s fenyegetőzünk. Ez a dai rab egy valóságos izgatás a magyar nemzet, eszme szeretete mellett s a feketesárgaság ellen. Meséje tulajdonképen alig van s a mi van is, ugy van odakenne, mint a vakolat az épület falára. A főszereplő Smólen Tóni, a bécsi udvari lakáj, a ki lejön Budapestre s tetszik neki minden: „Szep, szep, minten mek fan ez a Pest egy natyon szep falu.” Lenéz, kifiguráz mindent, a mi magyar; smarn! — vágja oda mindenne; „Maul halten und weiter zahlen” ez a jelszava. Góliát táncmester egy szedett-vedett kompánia élén (sokat kacag fölöttük a publikum) fogadja disszel és szónoklattal. Smólen Tóni leereszkedve fogadja a lelkes ovációkat, aztán leszól mindent. Góliát, a hatalmas udvari lakáj protekciójáért leányát, Esztiket (Kövi Juliska) akarja Smólen Tóninak a kezére játszani, a kit azonban Károly színésznövendék (Káldor Dezső) is szeret. Smólen Tóni azonban a szöveg szerint Lujza balerinába (Hajós Elza) szeret, sőt a szerelem annyira föl-heviti, hogy Lujza kedvéért sok kérésre s egy-csak ígéretére (a csókot ugy látszik szívesen el-

engedte) elénekli a Kossuth nótát is. S itt a darab hazafias tüntetéssé fejlődik. Csanyi Pista bandája a szinpadra lép, elhuzza a Kossuth-nótát, a közönség feláll s vele együtt énekel. Aztán egy zászlóerdő kerül elő, a szinpad ös-s-z.s szerp-lői zászlókat vesznek a kezükbe és a közönség óriási lelkesedése mellett énekelik a Kossuth-nótát, tapsolják a színészeket, hiszen kihgyeződtek ma már az állapotok annyira, hogy minden becstületes magyar embernek oda kell állani a nemzeti lobogó mellé.

A harmadik felvonás b Smolen Tóni magyar sujtásos ruhában jelenik meg. Bécsből kibóbták a miért a Kossuth nótát elénekelte. A lelkét átjárja a magyar levegő, magyarnak érzi magát, a ki már méltónak találta, hogy martyrómságot szenvedjen a magyarokért. Németer kijtéssel, de magyarrá lett szívvel lelkesedik mindenért, a mi magyar. Igéri, hogy egész valója magyarrá lesz, sőt szolgálatot is vállal Prónaynál. Ismételjük, hogy a darabnak nem a meséjében, hanem a nemzeti eszme mellett való folytonos tüntetésében van az értéke s a közönség megfogja szeretni és tüntetőleg fogja felkarolni.

A mi az előadást illeti, tisztelettel megköszönjük Micsey direktornak, hogy a darabhoz egy olyan értékes erőt hozott Budapestről, a milyen Kovács Mihály. Művész a javából, a ki nem a túlzásokkal kívánja magával ragadni publikumát, hanem remek alakításával, a melynek minden mozzanata kivívja a tetszést. Volt is része

oly ovációban, a melylyel ő is, mi is meg voltuk elé-g-dve, sőt oly telt házban gyönyörködhetett, a melyen a direktor is megelégedéssel legeltette a szemét. Kivüle Kövi Juliska illet bele teljes megelégedésre a szerepébe. Somogyin (Izidor libériás) ma is nagyon jól mulatott a publikum. Maxi. Góliát fieszkája (Timár Nelli) általános csodálkozást és megelégedést keltett. Révész Helén minden áron Vénusz felé szeretett volna közeledni, de őszintén eláruljuk neki, hogy a közönség ezalatt a Jeruzsálem és Makó közti távolságot méregette. A többi szokás szerint nagyon gyenge volt. Leggyengébb pedig a zenekar, a melyet ugy látszik, tegnap ugrattak bele a játékba. Mezgolcs ezredes, illetőleg Garó százados, a honvédszenekar gondnoka, tekintettel arra, hogy a darabban a magyar nemzeti eszme domborodik ki s a magyar publikum Bécs ellen, a magyarság mellett tüntet, kénytelen volt a szerződés alapján, távolmaradni. Hogy mily sajnálatra méltók ők és mily szegények vagyunk mi! ebből is látjuk.

Es aztán még egy sajnálatrémítő jelenségre akarunk rámutatni. Mint említettük, a második felvonás hazafias tüntetéssel végződik. A két első felvonás oly élesen állítja egymással szembe a magyar és osztrák szellemet, oly számitó gonddal élesíti a helyzetet, hogy a közönségnek szinte jól esik a második felvonás végén felállva tüntetni az eszme mellett, hogy magyarok vagyunk s ha még egyszer azt üzeni... Mindenki felállt, a nők ép ugy, mint a férfiak, meg a régi

hagyományos kormánypárti oszlopok, mint a jó öreg Fanta doktor is legalább fölállásukkal mutatták, hogy a nemzeti eszme barátai. Csak két alak maradt ülve két szemben álló földszinti páholyban: dr. Ráday Lajos és Udvardy Miklós pénzügyigazgatósági hivatalnok. Ráday Lajost ismerjük. Egész életében mindent visszajáról nézett, vagy ha nem nézte is, mutatta, hogy ugy nézi. Ő mindenhova és mindenből karrikaturát rajzol, akár a közgyűlésen, akár egyebütt halljuk. Nem csoda hát, ha tegnap magát is ilyennek látta. Rajta nem botránkozunk meg, ha záptojás koszorúval övezetten valamelyik főispáni székben költjük is. A másik tüntető Udvardy Miklós önmaga mellett szokott tüntetni. Minden áron a saját vállaira akar állani, hogy nagyobbak lássák. Ha másként nem tudja, hát így vonja magára a tekinteteket. Hízeleg neki, hogy mikor minden valamire való magyar ember a magyarságát érzi, ő a nyilvánosság előtt s vargelnek valja magát (és pedig mennyire gelnek.) Hízeleg neki, hogy mikor más a nemzeti eszme mellett tüntet, ő főispáni záptojásokat költötte s talán lesz valaki, a ki meg fogja irni Bécsbe, hogy Udvardy Miklós tüntetett a Kossuth-nóta ellen s hogy Kubinyiak, Laszbergék és Pongráczok mellett rája is számíthatnak. Mőd nélkül büszkék vagyunk, hogy Kristófi és Fejérváry, no meg Izrael Jakabék zenekarának Fehérvárot is vannak dobhúzói. Legyenek büszkék az érdem elismerésére! Hoch! dreimal hoch!

Magyar irodalmunk legértékesebb alkotásait, a magyar irodalom főművei!

MAGYAR FRANKLIN-Társulat kiadása

REMEKIRÓK

55 kötetben, diszes vás onkötésben, ára 220 korona.

Megjelenik 5 kötetes sorozatokban minden év április és november havában.

Eddig 8 sorozat vagyis 40 kötet jelent meg.

Tartalmazza:

Arany János
Arany László
Balassa Bálint
Bajza József
Berzsenyi Dániel
Csiky Gergely
Csokonai V. Mihály
Czuczor Gergely
Deák Ferenc
Eötvös József báró
Fazekas Mihály
Garay János
Gvadányi János
Kármán József
Gyöngyösi István
Katona József
Kazinczy Ferenc
Kemény Zsigmond
Kisfaludy Károly
Kisfaludy Sándor
Kölcsény Ferenc
Kossuth Ferenc
Madách Imre
Mikes Kelemen
Pázmán Péter
Petőfi Sándor
Reviczky Gyula
Széchenyi István gr.
Szigligeti Ede
Teleki László gr.
Tomba Mihály
Vajda János
Vörösmarty Mihály és
Zrinyi Miklós műveit.

A Franklin-féle „Magyar Remekírók” ban örökbecsű főműveikkel képviselve vannak összes nagy íróink Balassa Bálinttól, a szerelem trubadurjától kezdve egészen Reviczky Gyuláig, a korán elhunyt költőig.

A Franklin-féle „Magyar Remekírók” nemcsak az epikai, lyrai, drámai és elbeszélő költészet, valamint a széppróza és szónoklat remekei mellett a népköltés és kunczköltészet gyöngyeit hozza, hanem a politikai irodalom és szónoklat klasszikusait is, képviselve a három felísten. Széchenyi a legnagyobb magyar, Kossuth a magyar szabadság atyja, Deák a haza bölcse által.

A Franklin féle „Magyar Remekírók” 55 testes köteté felőleli a legbecsebbet, mit a magyar szellem őt század óta az irodalomban teremtett és hivatva van arra, hogy minden családi könyvtár gerince legyen.

A Franklin-féle „Magyar Remekírók” 55 köteté egyöntetű diszes kiadásban csak 220 koronába kerül, míg a magyar klasszikusok eddig megjelent különböző, nem egyöntetű kiadásai együtt mintegy 600 koronába kerülnek.

A Franklin féle „Magyar Remekírók” kiállítása méltó a nemzeti mű jelentőségéhez. A művészi, de egyszerű kötés erős angol vázsonkötés, a legtartósabb, a mi e nemből létezik, A mű papírja famentes, soha meg nem sárguló; betűi külön e célra készülték.

Sajto alá rendezik és az illető no életét és munkáinak jellemzését felőle bevezetéssel ellátják:

Alexander Bernát
Angyal Dávid
Badics Ferenc
Bánóczy József
Beöthy Zsolt
Berzeviczy Albert
Bayer József
Endrődy Sándor
Erődi Béla
Erdélyi Pál
Ferenczy Zoltán
Fraknói Vilmos
Gyulai Pál
Heinrich Gusztáv
Koröda Pál
Kossuth Ferenc
Kozma Andor
Levay József
Négyessy László
Kecel Frigyes
Rákosi Jenő
Széchy Károly
Széll Kálmán
Váci János
Vadnai Károly
Voinovich Géza
Zoltvány Irén

A most megjelent VIII. sorozat tartalma:

1. kötet: Báró Balassa Bálint és gróf Zrinyi Miklós. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Széchy Károly. Balassa Bálint és Zrinyi Miklós arcképeivel.
11. „ Kisfaludy Sándor munkái. II. kötet. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Heinrich Gusztáv.
30. „ Báró Eötvös József munkáiból I. kötet. Szépirodalmi művek. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Voinovich Géza. Eötvös József arcképeivel.
32. „ Báró Kemény Zsigmond munkáiból. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Gyulai Pál. Kemény Zsigmond arcképeivel.
40. „ Tompa Mihály munkái IV. kötet. Népregék, Virág-regék. Sajtó alá rendezte és bevezetéssel ellátta Lévy József.

A Franklin-Társulat által kiadott „Magyar Remekírók” értékét rendkívül emeli, hogy annak kiegészítője a

Teljes Magyar Shakspere,

a Kisfaludy-Társaság által kiadott s költőink: Arany, Petőfi, Vörösmarty, Szász Károly, Lévy, Arany László, Fejes, Greguss, Győry Vilmos, Löwinczi-Lehr, Rákosi Jenő, Szigligeti által fordított kiadása. Ez a fordítás ma már magyar remekíró-számba megy, mert ezt halljuk a szinpadról, ezt idézzük lépten-nyomon; ez ment át a nemzet vérebe.

A teljes magyar Shaksperet kedvezményesen áron kapják a „Magyar Remekírók” megrendelői, vagyis a hat kötetes diszesen bejöttött munkát 30 koronára bőlő ár helyett 20 koronáért, ha mind a két munkát megrendelik.

Megrendeléseket, részletfizetésre is elfogad minden hazai könyvkereskedés vagy a Franklin-Társulatnál Budapesten.

* A csillaggal jelzett és dílt betűkkel szedett Remekírók műveinek kiadási jogát a Franklin-Társulat magának szerződésileg biztosította, úgy hogy azt más kiadó ki nem adhatja, ezen írók művei semmiféle más gyűjteményben ez idő szerint meg nem jelenhetnek.

Nyomatott az Egyházmegyei Könyvnyomdában, Székes-ehérvárot.